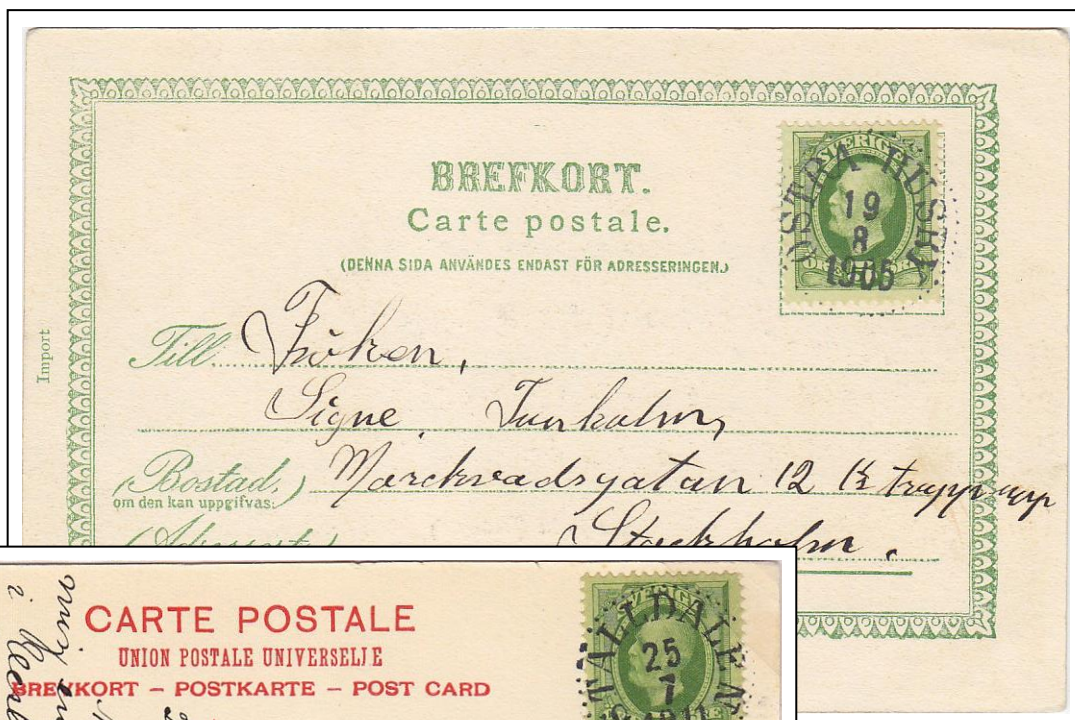

3.1 Poststämplarna • Ortstämplarna

Poststämplarna är förstås en viktig ingång till vykortens posthistoria. Runt sekelskiftet 1900 fanns postanstalter med egna stämplat på mängder av småorter runt om i landet. Att leta vackra ortstämplat på vykort är populärt, inte minst bland hembygdssamlare.

Östra Husby
19/8 1905
till Stockholm

Ställdalen
25/7 1911
till Stockholm

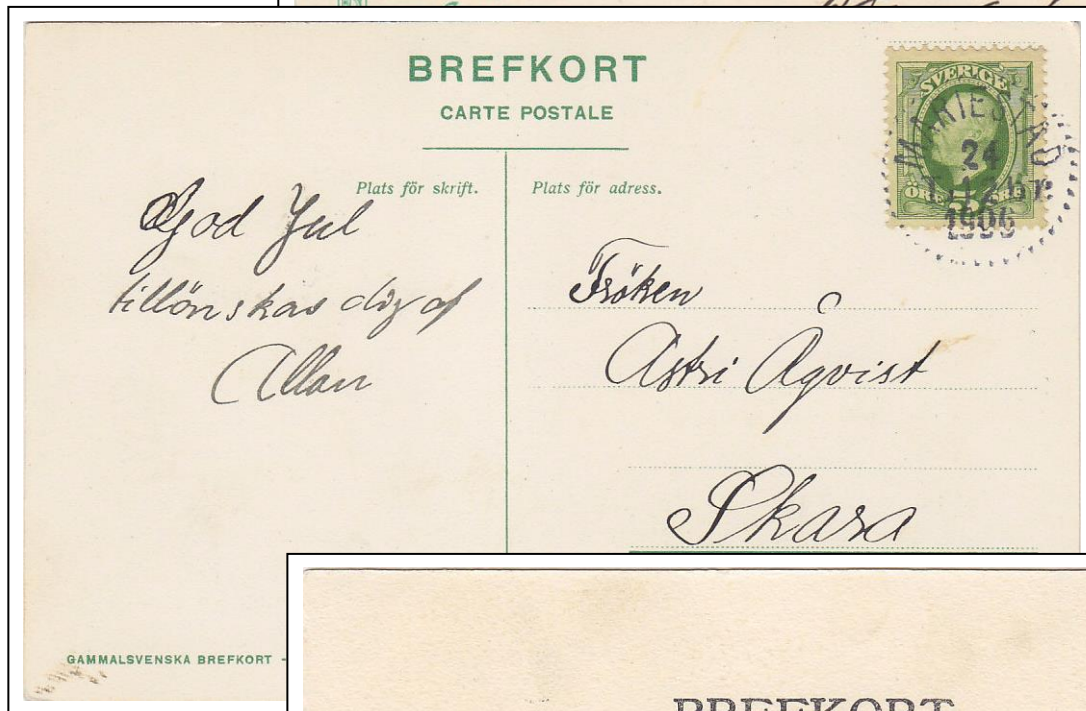
Lidensboda
17/5 1903
lokalt

3.2 Poststämplor • Lådbrevsstämplor

I brevpostreglementet från år 1900 infördes en regel om att brev, kort och korsband som postats i brevlåda skulle märkas så att de kunde skiljas från post som lämnats in direkt på postkontoret. Normalt löste man detta genom att använda särskilda poststämplor med bokstäverna *L br* ("Lådbref").

Vesterås
L br
20/10 1905
till Åtvidaberg

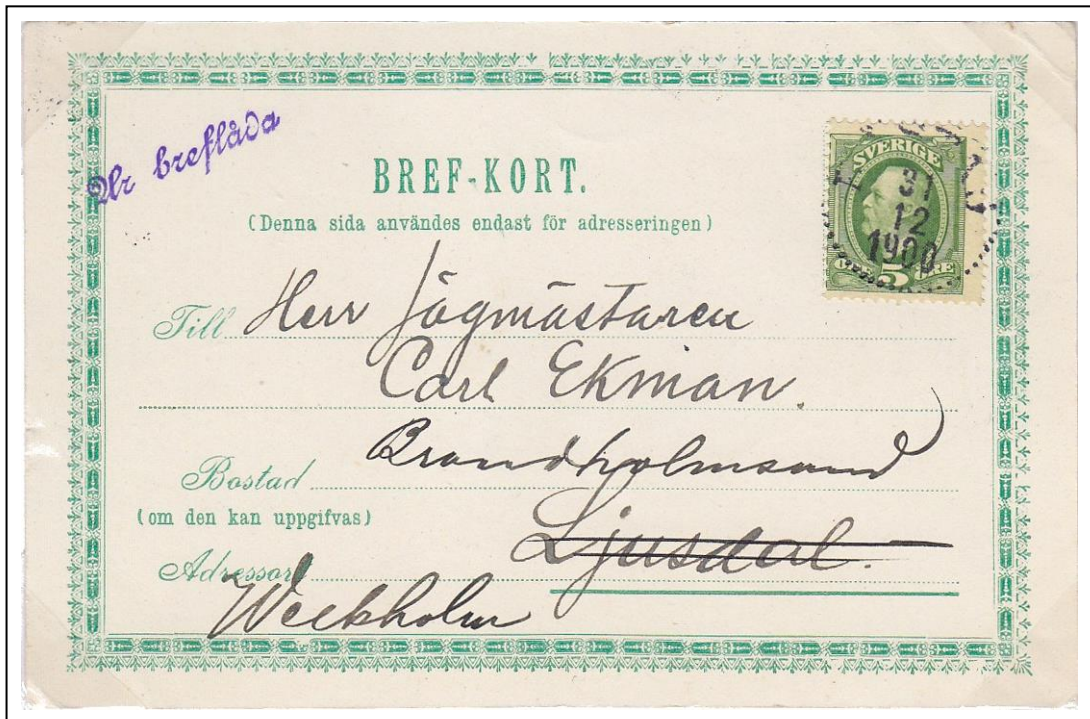
Mariestad
L br
24/12 1906
till Skara

Smedjebacken
L br
22/5 1908
till Långshyttan

3.2 Poststämplar • Lådbrevsstämplor

På några få orter använde man istället, ofta under en ganska kort period, separata stämplat för att ange att korten hämtats *Ur brevlåda*. Möjligen var detta en övergångslösning, i väntan på att stämplat med texten *L br* skulle levereras?

Denna typ av stämplat, med *Ur brevlåda* i kursiv stil, användes på ett antal orter. Här ett exempel från Båstad 31/12 1900, skickat till Ljusdal och därifrån eftersänt via Enköping 4/1 1901 till Weckholm.

Stämplatypen med *UR BREVLÅDA* inom ram, som användes i Stockholm, förekom inte på någon annan ort i landet. Lokalt brevkort från Stockholm 2 (Gamla stan) 28/5 1902 till Kungsholmen.

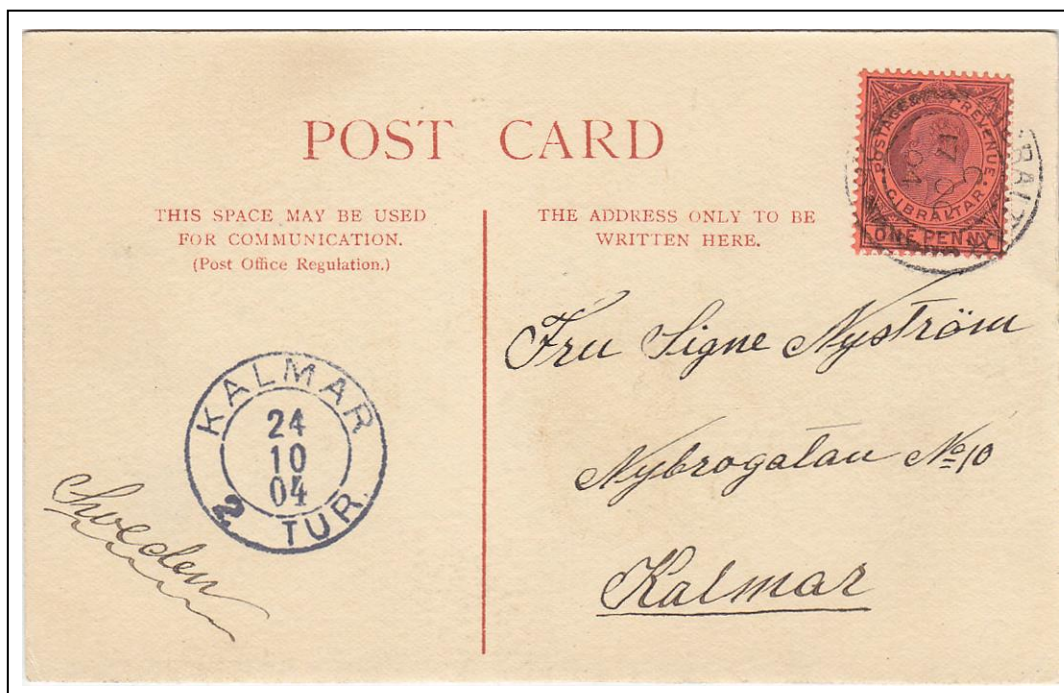
3.3 Poststämplor • Ankomststämplor

Enligt brevpostreglementet skulle brevkort stämplas när de ankom till adresspostanstalten. Men på grund av de snabbt ökande postvolymerna begränsades successivt ankomststämplingen.

Inrikes kort: Norra Vi 23/12 1903 – Södra Vi 24/12 1903

I slutet av 1903 beslöt Generalpoststyrelsen att postkontoren fr.o.m. april 1904 inte längre behövde ankomststämpla inrikes brevkort. Detta kort är reglements-enligt ankomststämplat några månader dessförinnan. Inrikes ankomststämpling förekommer även efter april 1904, men i betydligt mindre omfattning.

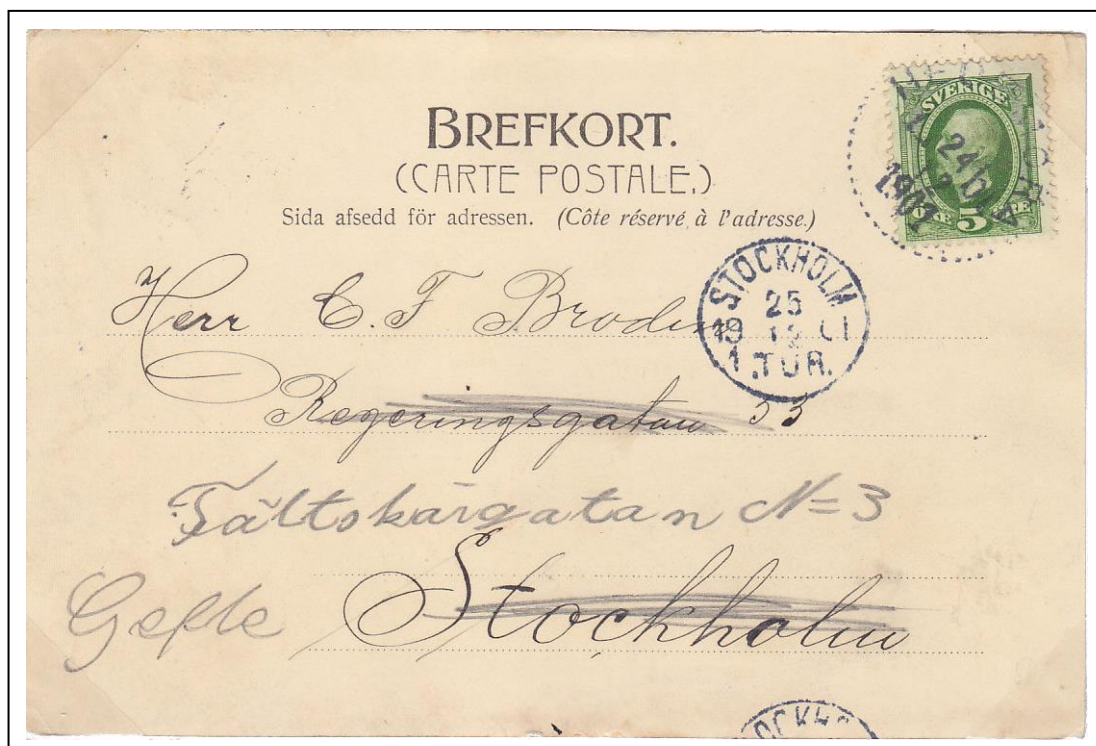

Ankommande kort från Gibraltar: Gibraltar 17/10 1904 – Kalmar 24/10 1904

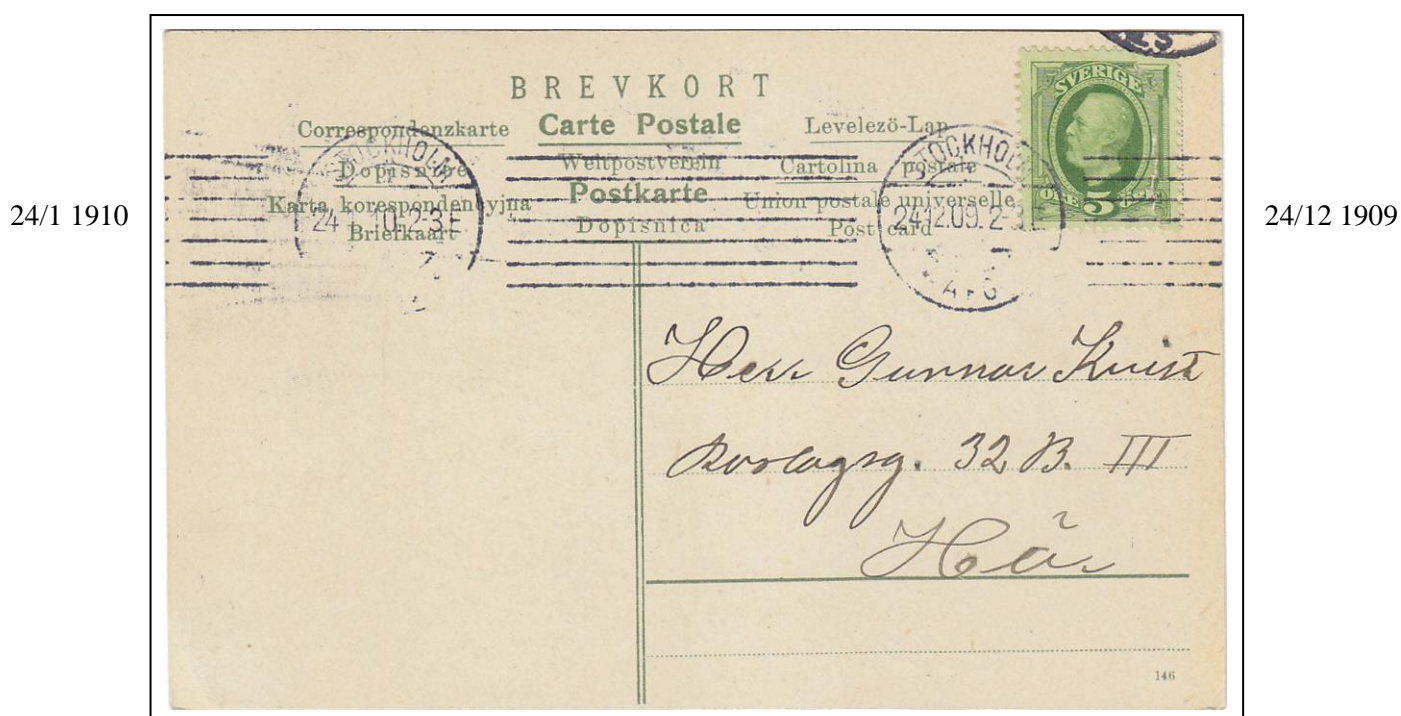
För kort från utlandet fanns kravet på ankomststämpling kvar även efter april 1904. I juni 1908 bestämdes emellertid att utrikes kort med delad adressida inte längre behövde ankomststämplas.

3.4 Poststämplor • Maskinstämplor

Med ökande postmängder runt sekelskiftet 1900 – inte minst alla vykort! – kom också ett behov att rationalisera postverksamheten. Ett uttryck för detta var att man började använda stämplingsmaskiner vid några av de större postkontoren.

De första svenska maskinstämplarna kommer från Stockholm, där en fottrampad stämplingsmaskin, utvecklad av vaktbetjänten Otto Reinhold Lennholm, togs i bruk redan i början av 1890-talet. Den användes bara för ankomststämpling, som på detta kort från Hedemora 24/12 1901 till Stockholm 25/12 1901.

Senare maskinstämplor användes däremot främst för att stämpla frimärkena. År 1905 infördes denna typ av maskinstämplor i Stockholm och Malmö. Men här har det blivit lite fel. Om man tittar noga så är den vänstra stämpeln daterad 24/1 1910 och den högra 24/12 1909!

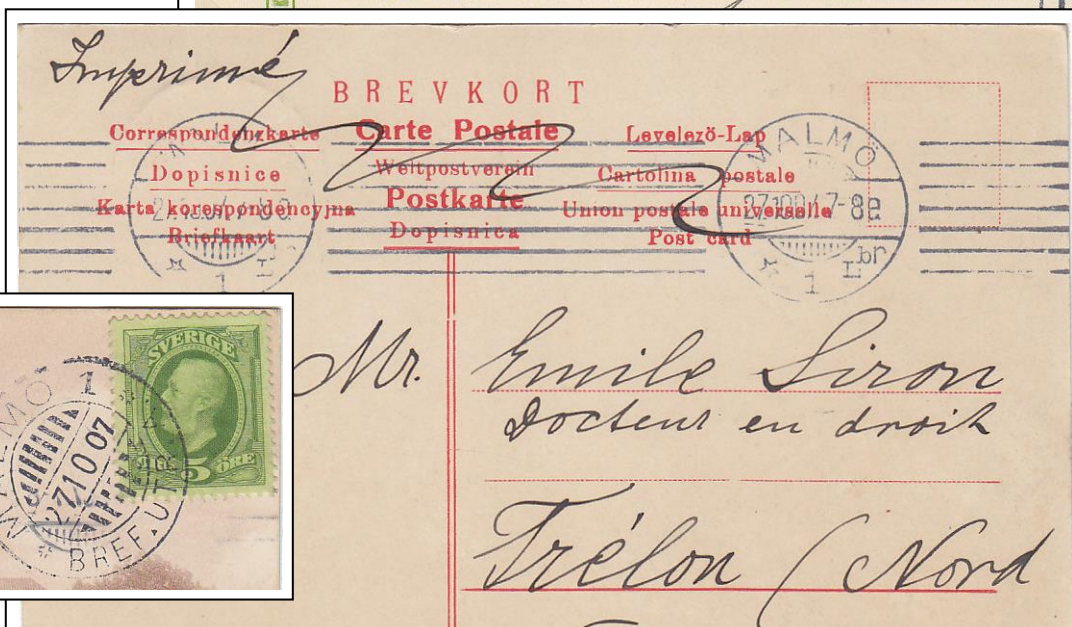
3.4 Poststämplor • Maskinstämplor

Maskinstämplor kunde orsaka en del postala lustigheter.

Malmö
15/2 1910

Den första stämplingen makulerade inte frimärket ordentligt.

Gör om,
gör rätt!

Malmö
27/10 1907

Maskinstämpel på adressidan, men frimärke på bildsidan.

Här blev lösningen en handstämpel på frimärket.

Stockholm
27/9 1906

Vid den första stämplingen var kortet placerat upp-och-ner.

Gör om,
gör rätt!

3.5 Poststämplor • Turstämplor

Vid lite större postanstalter användes "brevbäringsstämplor" eller turstämplor som angav med vilken brevbringstur posten delades ut.

Stockholm 1
2. Tur
24/12 1908
(lokalt)

På lokalpost användes ofta turstämplor för att makulera frimärkena. Stockholm 1 använde en maskinstämpel med uppgift om tur-nummer.

PKXP No 83C
31/8 1900
Sala 2 Tur
1/9 1900

På post från annan ort användes turstämplarna i regel som ankomststämplor

Östertibble
23/6 1903

St:holm Söder
5. Tur.
23/6 1903

Det kunde gå många turer varje dag – här ett exempel från den 5:e turen.

3.5 Poststämplor • Turstämplor

Mellan 1897 och 1915 förekom turstämplor från Stockholm med ett X efter ordet tur. Den allmänna tolkningen är att det rörde sig om "extraturer" för att dela ut nyårspost, eftersom nästa alla kända stämplor av denna typ är använda på nyårsdagen eller (mindre vanligt) den 2 januari.

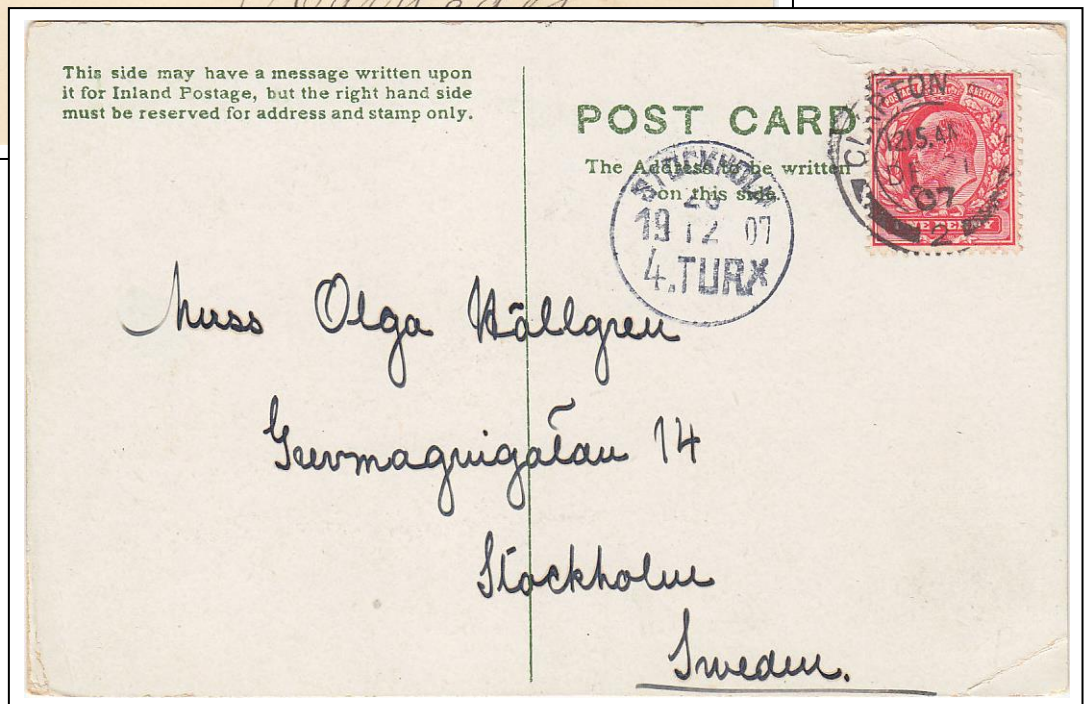
Stockholm
1/1 1904
1. Tur X

Stockholm
1/1 1903 (?)
2. Tur X

Clapton
21/12 1907
Stockholm
2X/12 1907
4. Tur X

Stämpeln 4. Tur X
är endast känd från
1907, då den tycks
ha använts för
julpost snarare än
nyårspost.

3.6 Poststämplor • Järnvägspost

Järnvägen var viktig för postbefordran runt sekelskiftet 1900. Tågen hade egna postavdelningar med brevlådor, och kort som postades där stämplades med särskilda järnvägspoststämplor. En typ av stämplor innehöll uppgift om järnvägssträckan, i mer eller mindre förkortad form.

Kristianst(ad)-Glimåkra 20/2 1900 – Immeln

Stämpeln var i bruk 1899-1900. Kortet transporterades två hållplatser med tåget, från Arkelstorp (enligt datering på baksidan) till Immeln.

S(öder)telje-S(alt)skog 30/3 1905 – Stockholm.

Stämplor där järnvägslinjens ändstationer var angivna ersattes i regel av numrerade stämplor (se följande blad) runt sekelskiftet. Ett undantag är stämpeln S(öder)telje-S(alt)skog, som var i bruk 1904-1910.

3.6 Poststämplarna • Järnvägspost

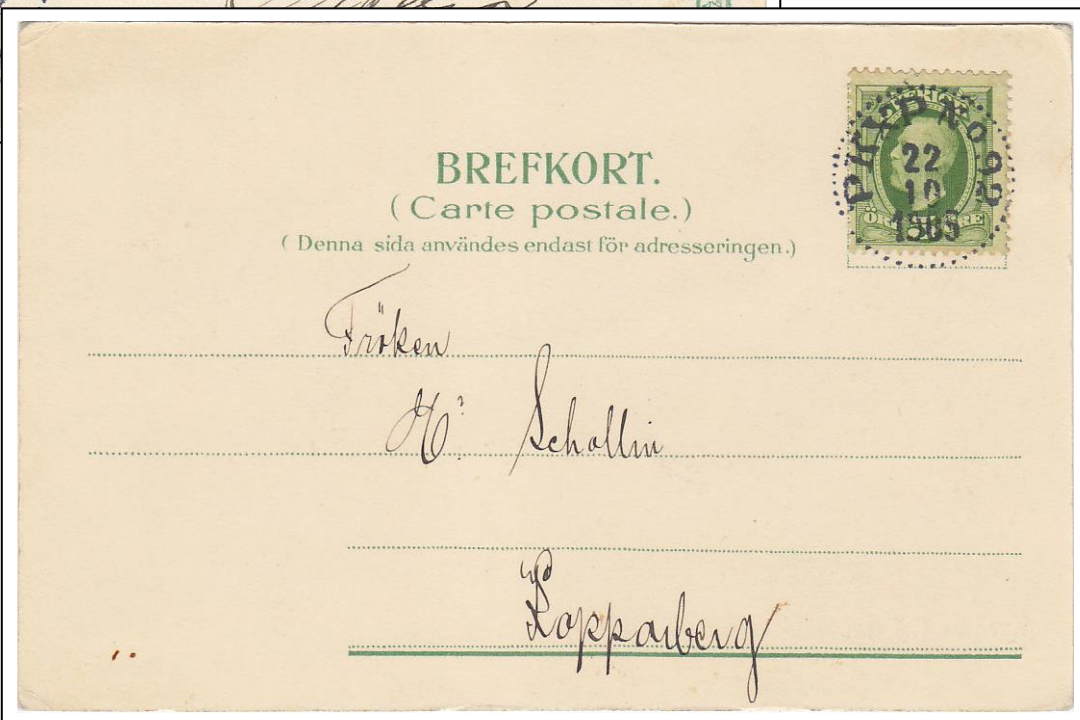
De flesta järnvägspoststämplarna var numrerade och numret angav då vilken sträcka tåget trafikerade. På de viktigare linjerna fanns postkupéexpeditioner, med förkortningen PKXP i stämplarna.

PKXP No 26 B
(Herrljunga-
Borås-Varberg)
8/12 1906
till Gullspång

PKXP No 56 A
(Stockholm-Laxå)
24/6 1902
Örebro
24/6 1902

PKXP No 92
(Orsa-Gävle)
22/10 1905
till Kopparberg

3.6 Poststämplor • Järnvägspost

I slutet av 1899 infördes stämplat med beteckningen PLK för postiljonkupéexpeditioner. Postkupé-expeditionerna (PKXP) hade nummer från 1 till 114; postiljonkupéerna (PLK) hade nummer från 118 till som högst 452.

PLK 189
(Kalmar-Berga)
31/12 1904
till Pataholm

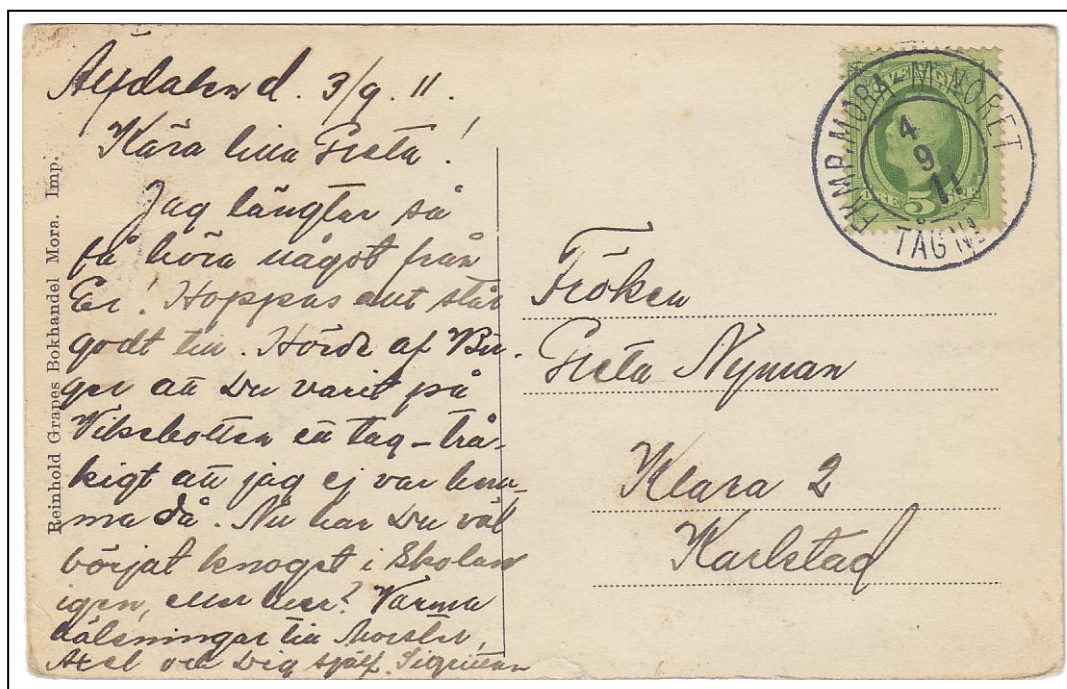
PLK 283 D
(Falun-Gävle)
21/12 1904
till Nyköping

PLK 331 B
(Orsa-Falun)
8/8 1905
till Strängnäs

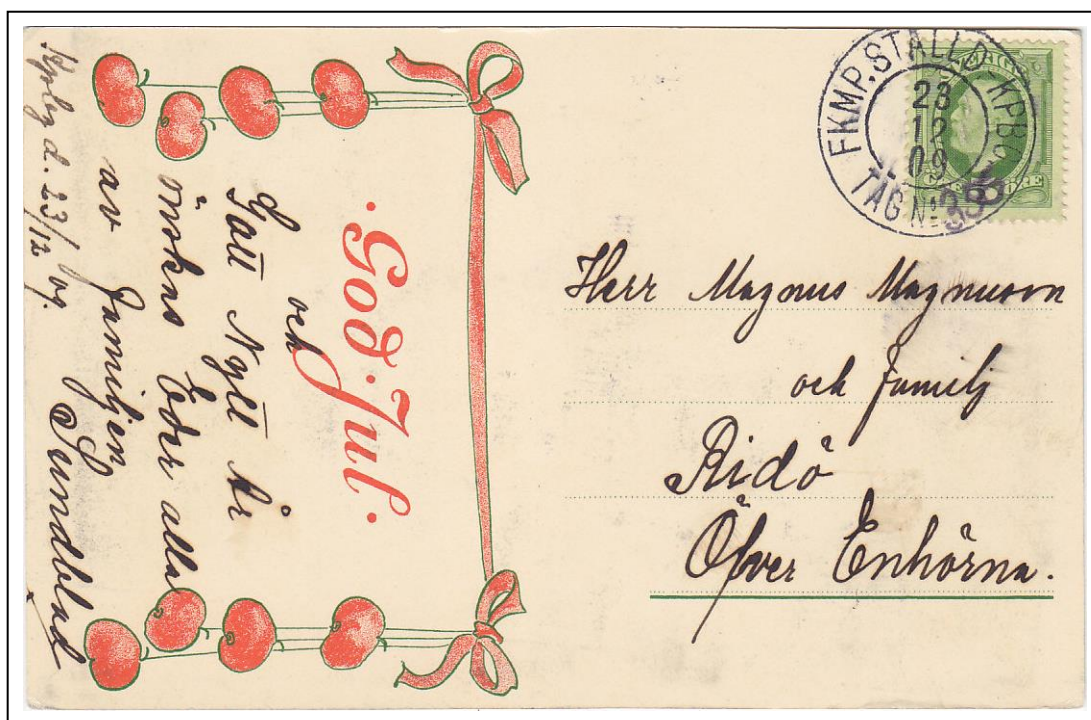
3.6 Poststämplarna • Järnvägspost

Ytterligare en typ av järnvägsstämplarna användes i postkupéer med bevakade fack. På dessa stämplarna anges tåglinjens ändhållplatser och förkortningen FKMP – fack med bevakning av postiljon.

FKMP Mora-M(ora) Noret 4/9 1911 – Karlstad

Nedtill i stämpeln finns utrymme att fylla i TÅG No, men det har man inte gjort.

FKMP Ståll(alen)-K(o)p(par)b(er)g 23/12 1909 – Öfverenhörna

I denna stämpel har postiljonen fyllt i ett tågnummer, men numret är oklart/svårläst.

3.7 Poststämplor • Ångbåtspost

Förutom fasta postanstalter och järnvägspostexpeditioner fanns också postexpeditioner på båtar. På sjöar och runt Sveriges kuster fanns åren kring sekelskiftet totalt 188 ångbåtspostexpeditioner med egna poststämplor.

Ångbåts PXP
No 119
7/8 1903

Stockholm-
Fittja-Hamra
(Mälaren-
Albysjön)

Ångbåten
Siren

Ångbåts PXP
No 145
27/7 1907

Leksand-
Rättvik
(Siljan)

Ångbåten
Rättvik

Ångbåts PXP
No 49 och
Selma Lagerlöf
18/7 1905

Fryksta-Sunne-
Torsby
(Frykensäarna)

Några ångbåtspost-
expeditioner i
Värmland använde
sidostämplor med
båtens namn.

3.8 Poststämplor • Lantbrevbäring

Ännu en typ av ambulerande (rörliga) postanstalter var lantbrevbärlinjerna. De flesta lantbrevbärarstämplarna var i bruk under 1890-talet och är därför inte så vanliga på vykort, men några stämplor användes en bit in på 1900-talet. Här visas tre exempel från Värmland.

Gräsmark-
Simonst(orp)
5/10 1904

Sunne
6/10 1904

till Grängesberg

Seffle-
Knöstad
14/4 1906
till Göteborg

N. Fjölle-
S. Gärdsjön
30/5 1901

Edsvalla
31/5 1901

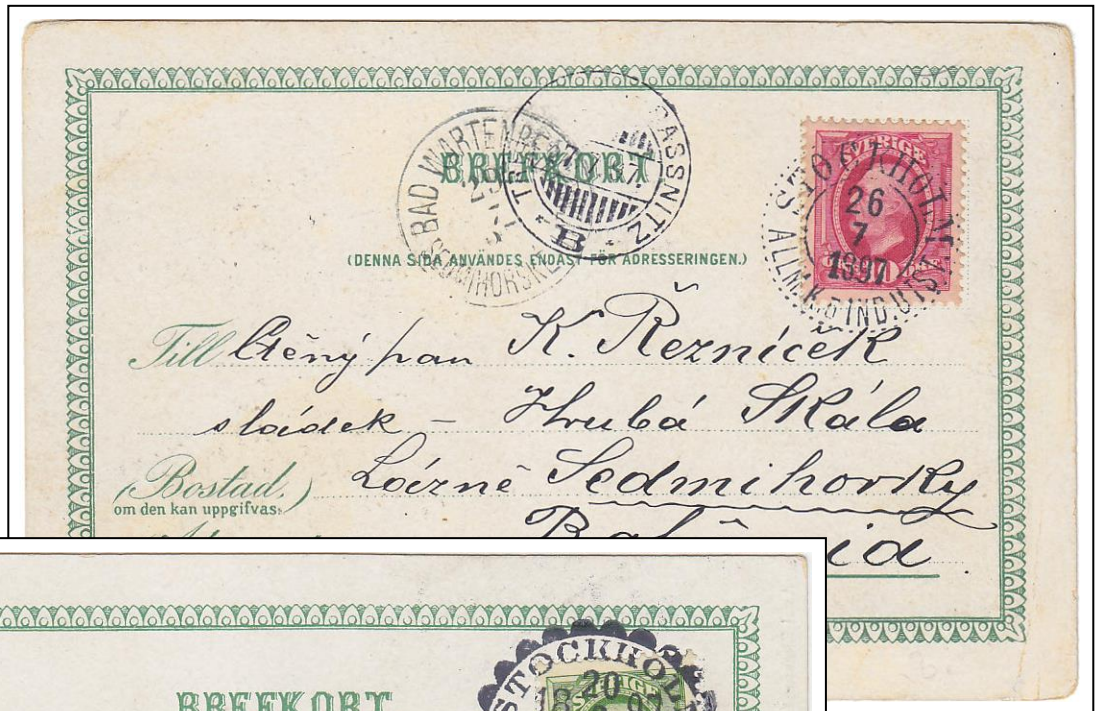

3.9 Poststämplor • Minnespost

I samband med större utställningar och enstaka andra evenemang började man vid denna tid inrätta tillfälliga postanstalter, med särskilda stämplor, till stor del just för att besökarna skulle kunna posta sina vykort direkt på plats. Första gången var på den stora Stockholmsutställningen 1897 – en utställning som i efterhand kommit att betraktas som ett genombrott för användningen av vykort i Sverige.

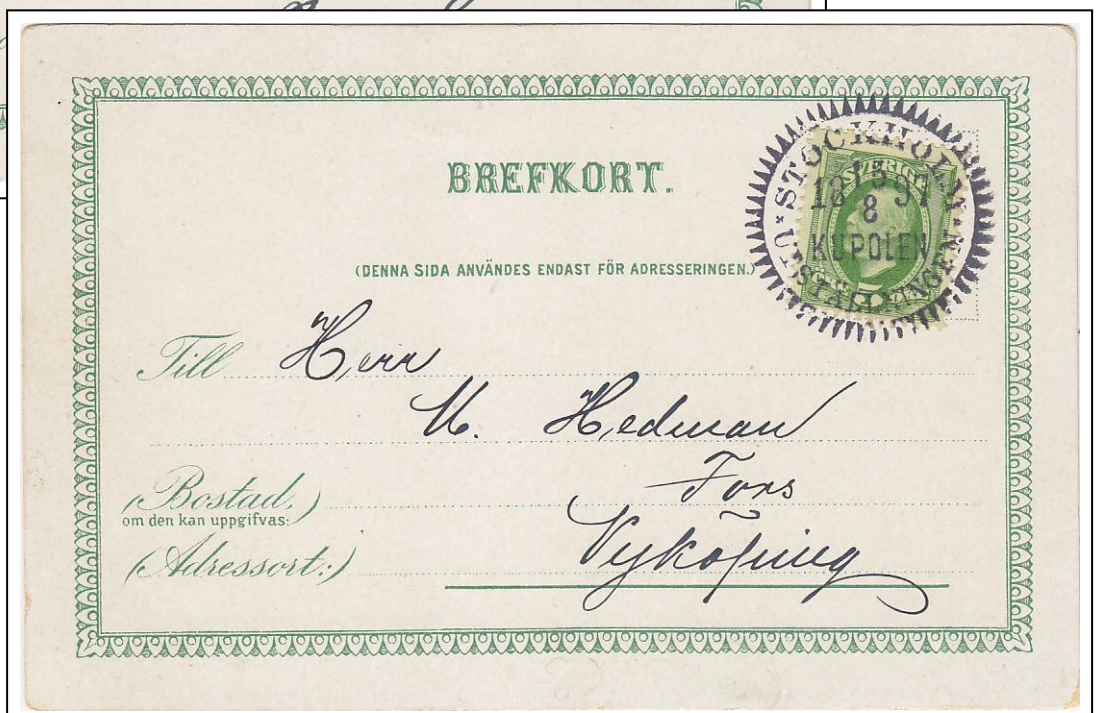
Stockholm Allm.
K. o. Ind. Utst.
26/7 1897

Stockholms-
utställningen
pågick 15/5-3/10
1897 och tre olika
minnespoststämplor
användes.

Stockholm
Utställningen
Gamla Stockholm
20/9 1897

Stockholm
Utställningen
Kupolen
15/8 1897

3.9 Poststämplor • Minnespost

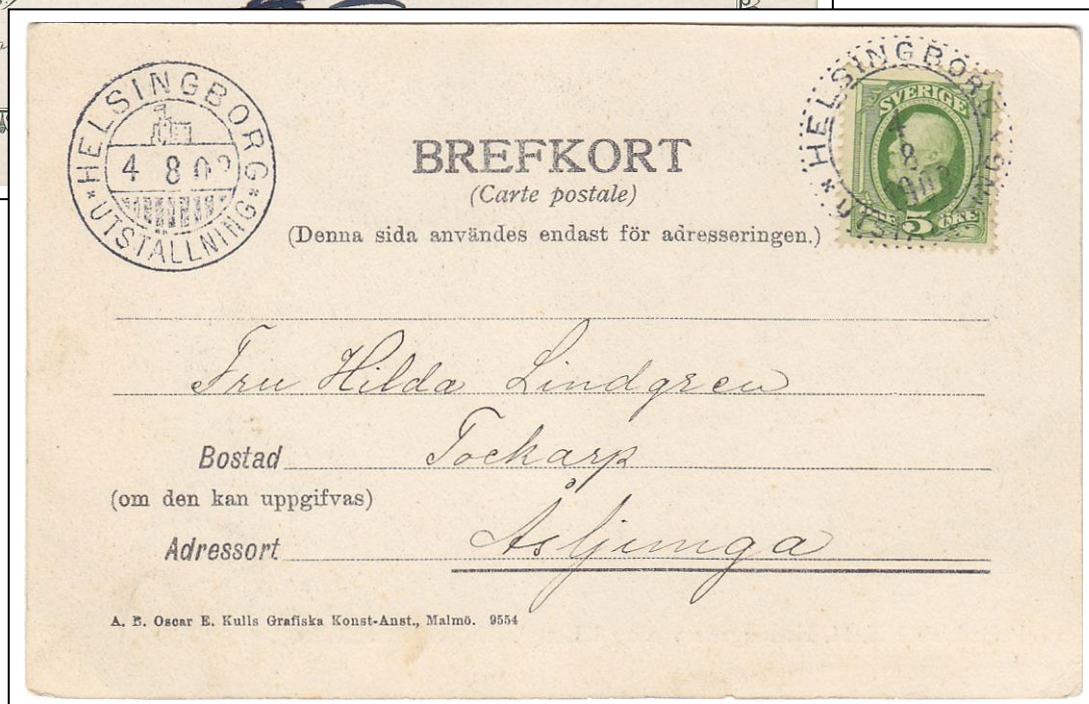
Under 1900-talets första år fortsatte man sedan att öppna tillfälliga postanstalter med minnespoststämplor. Det var dock inte särskilt vanligt. I regel handlade det om ett eller ett par evenemang om året som fick egna postanstalter och stämplor.

Malmö
Trädgårdsutst.
Postanst.
26-30/9 1900

Gefle
Industri Utst.
15/6-15/8 1901

Helsingborg
Utställning
11/6-12/9 1903
(två olika
stämplor)

3.10 Poststämplor • Militärpost

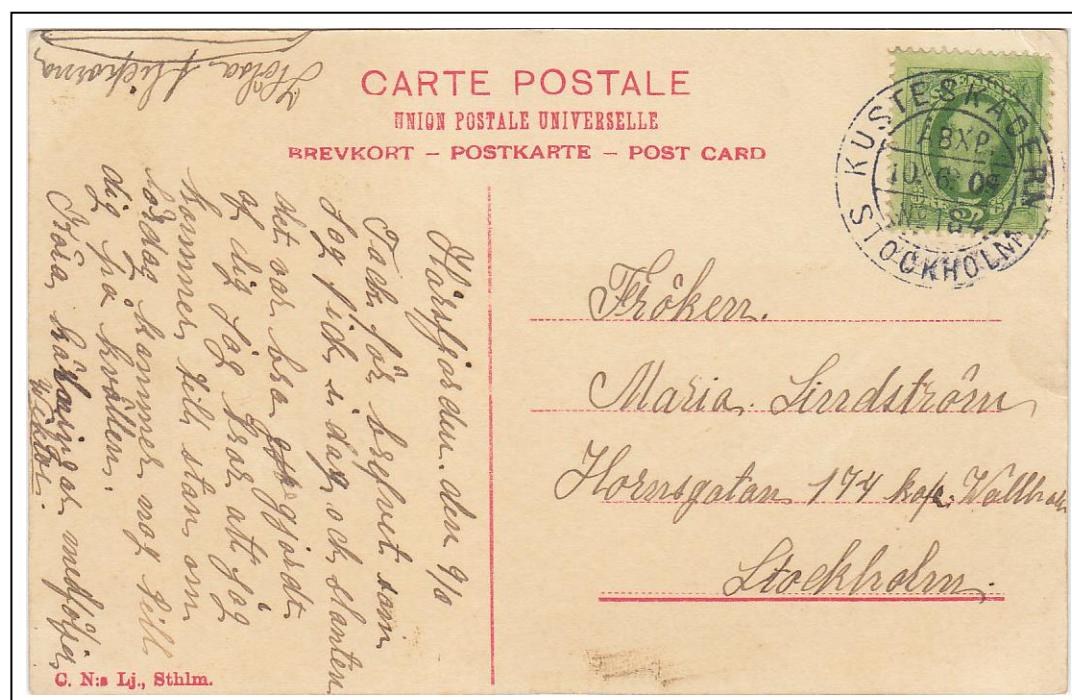
Några olika typer av poststämplor har militär anknytning. Sverige var inte inblandat i några krigiska äventyr vid denna tid, så det handlar mest om tillfälliga postanstalter som anordnades i samband med militära övningar och liknande.

Fältpostkontoret 4. 6/10 1910 – Stockholm

Vid försvarets fältövningar inrättades fältpostkontor med egna poststämplor. 1910 års övning hölls i Stockholms och Uppsala län. Kortet är avsänt från Alsike:

Krigaren befinner sig utmärkt. För närvarande vapenhvila sedan igår kväll...

Kusteskadern ÅBXP No 184 10/6 1909 – Stockholm

Tillfälliga ångbåtspostexpeditioner fanns 1907-1912 på kusteskaderns fartyg i Stockholms skärgård. Kortet är avsänt från pansarbåten *Oscar II* i Hårsfjärden.

3.10 Poststämplor • Militärpost

Tillfälliga postanstalter inrättades också på flera militära mötes- och lägerplatser. De var endast öppna i samband med militära övningar, i regel under sommar och höst.

Sollefteå läger
1/8 1902

till Erikslund

Sollefteå läger
hade postanstalt
mellan 1900 och
1910.

Trossnäs
14/9 1906

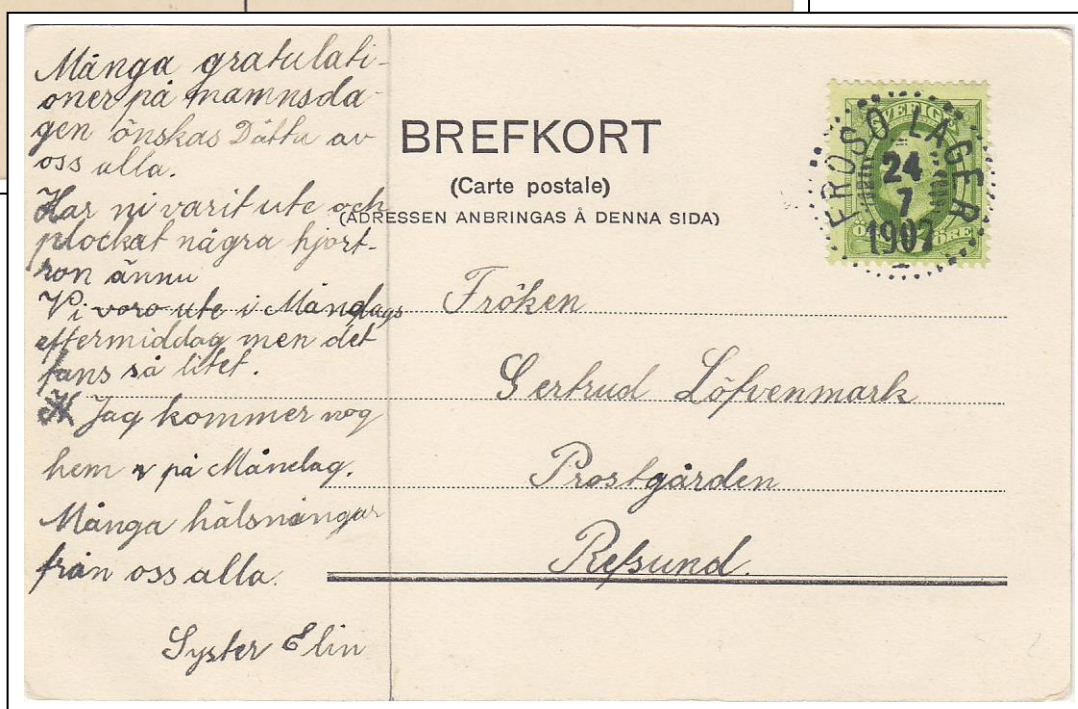
till Edane

Trossnäs fält i
Värmland hade
postanstalt mellan
1877 och 1908.

Frösö läger
24/7 1907

till Revsund

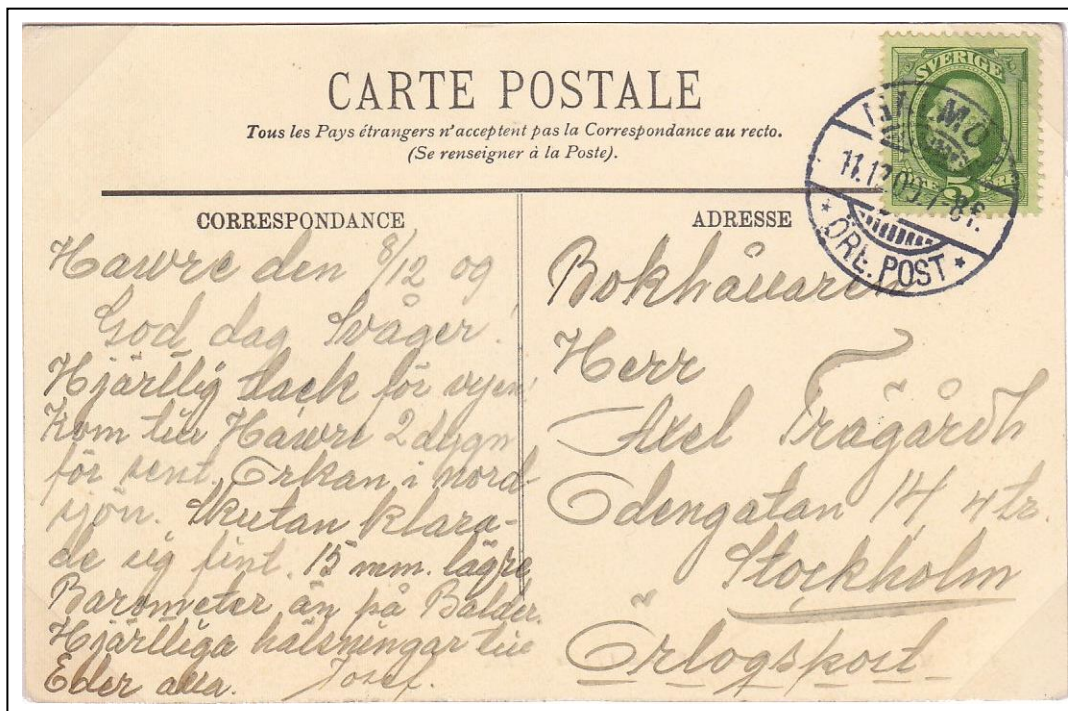
Frösö läger utanför
Östersund hade
postanstalt mellan
1902 och 1910.

Ovanligt nog har en kvinna – syster Elin – skickat vykort från en militär övningsplats. Vad hon gjorde i Frösö läger framgår inte av kortet, förutom att hon varit ute och letat efter hjortron!

3.10 Poststämplor • Militärpost

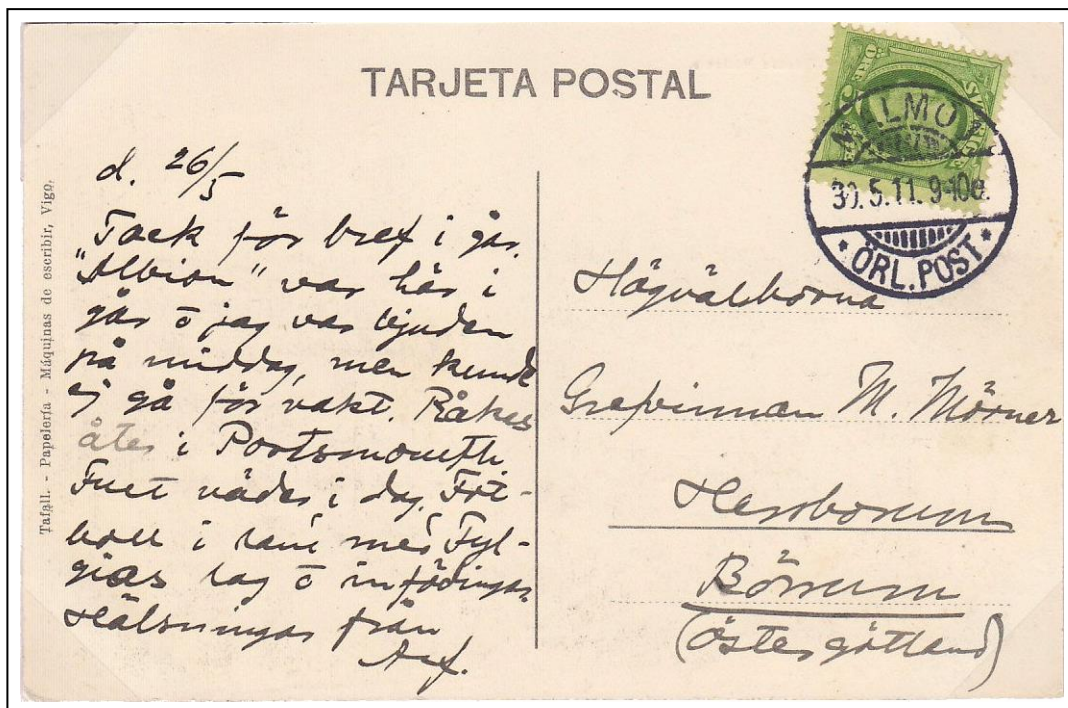
När svenska flottans fartyg var på utlandsresa sändes besättningsmännens post, enligt en särskild internationell överenskommelse, i sluten postsäck till Sverige och postkontoret Malmö 1. Posten frankerades ombord med svenska frimärken och svenskt inrikesporto, stämplades i Malmö med en särskild örlogspoststämpel, och skickades sedan vidare med vanlig post.

Brevkort från pansarskeppet *Oscar II*:s första långresa 1909-1910
Le Havre (Frankrike) 8/12 1909 – Malmö 1 Ör.l.post 11/12 1909 – Stockholm

Avsändaren skriver bland annat:

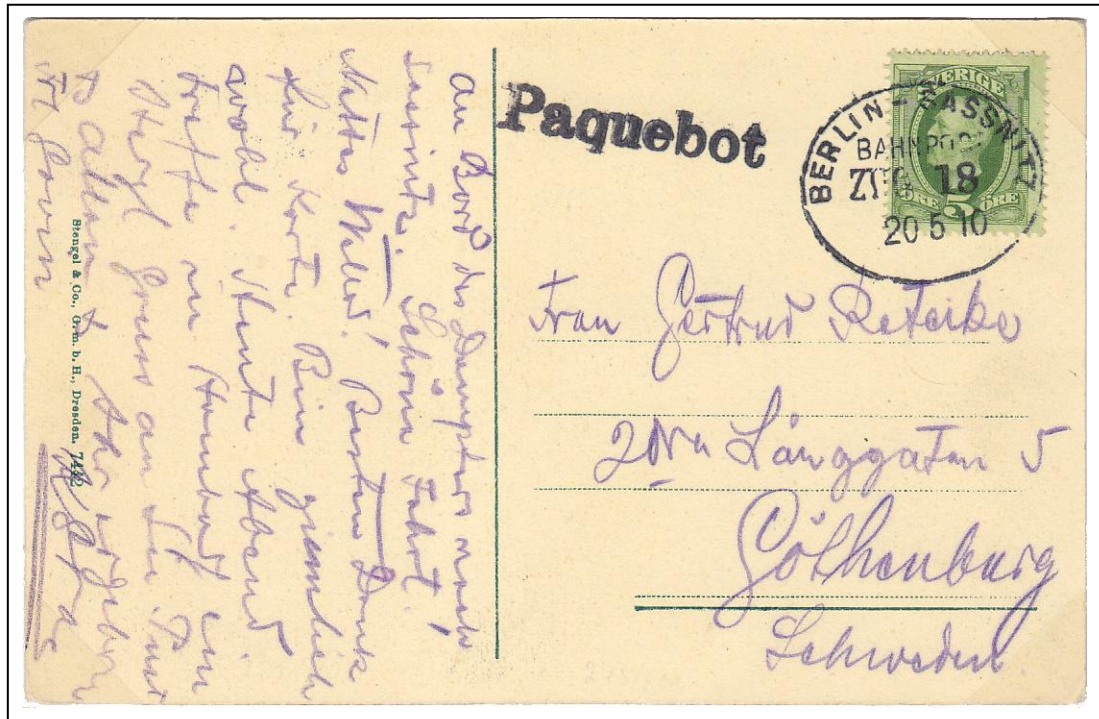
Kom till Havre 2 dygn för sent. Orkan i Nordsjön. Skutan klarade sig fint.

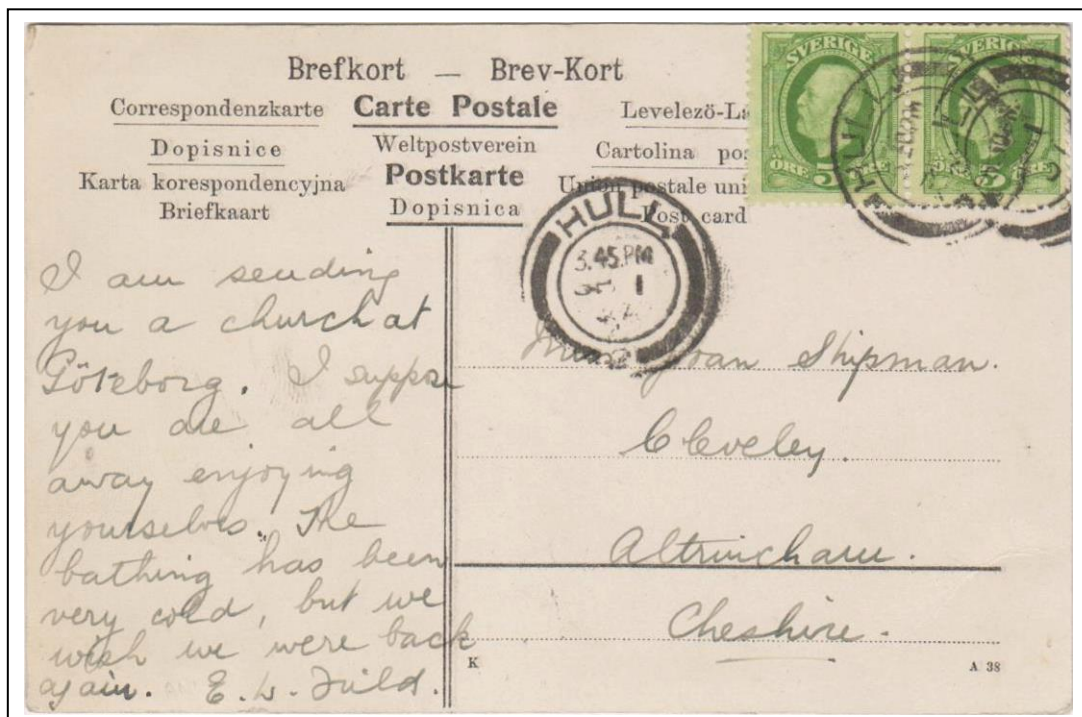
Brevkort från pansarkryssaren *Fylgias* utlandsresa 1911
Vigo (Spanien) 26/5 1911 – Malmö 1 Ör.l.post 30/5 1911 – Börum

3.11 Poststämplor • Utländska stämplor

Ibland ser man utländska poststämplor på svenska frimärken och brevkort. En vanlig anledning är att kortet postats i brevlåda på en båt som förde post till utländsk hamn. Då blev frimärkena inte stämplade i Sverige, utan makulerades istället ombord eller vid ankomst.

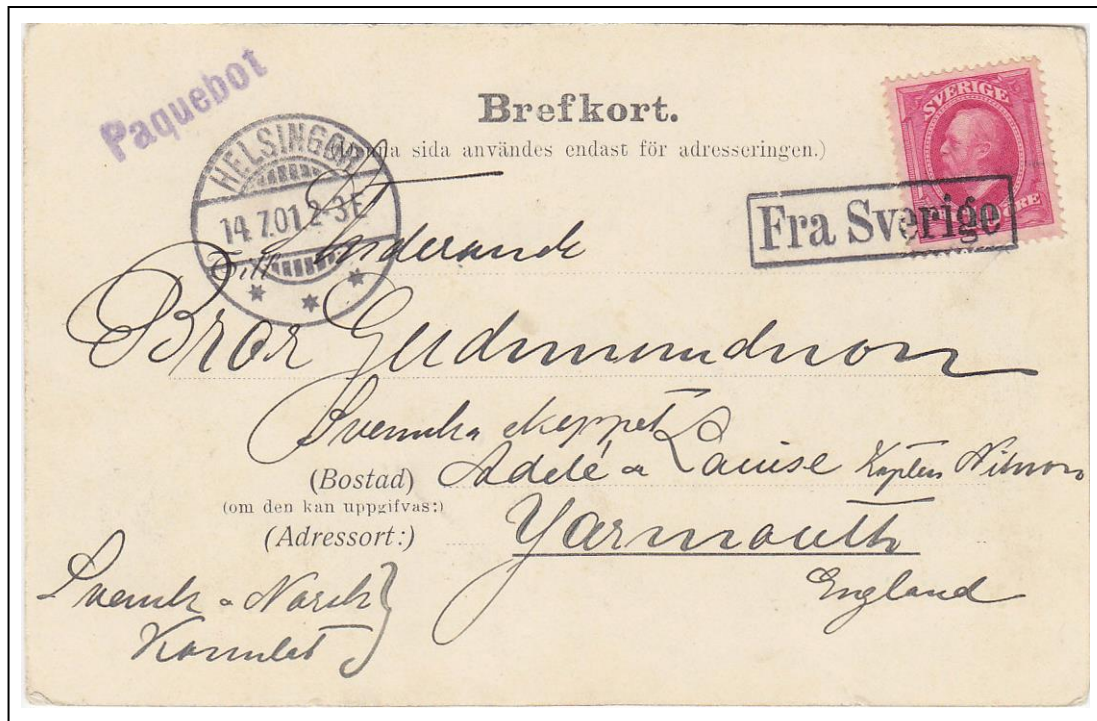
Brevkort till Göteborg, postat på färjan mellan Trelleborg och Sassnitz. Frimärket makulerat med järnvägsstämpel Berlin-Sassnitz 20/5 1910 och kortet har dessutom stämpeln "Paquebot". På turen från Trelleborg till Sassnitz skulle posten frankeras med svenska frimärken och svenskt inrikesporto. När färjan gick i motsatt riktning skulle däremot tyska frimärken användas.

Brevkort från Göteborg till Altrincham i Storbritannien, postat på båten till Hull och med frimärkena makulerade vid ankomst, Hull 1/9 1907.

3.11 Poststämplor • Utländska stämplor

Kort som postats i brevlåda på båt till Danmark stämplades med "Fra Sverige", ibland tillsammans med en Paquebot-stämpel. Efter ett beslut av Världspostföreningen användes ofta, från 1890-talet och framåt, stämplor med texten "Paquebot" på kort som postats ombord på postförande fartyg i internationell trafik.

Brevkort till Storbritannien, postat på båten som gick från Helsingborg till Helsingör. Frimärket makulerat med dansk stämpel "Fra Sverige". Vid ankomst till Helsingör stämplat Helsingør 14/7 1901 och med Helsingörs Paquebot-stämpel.

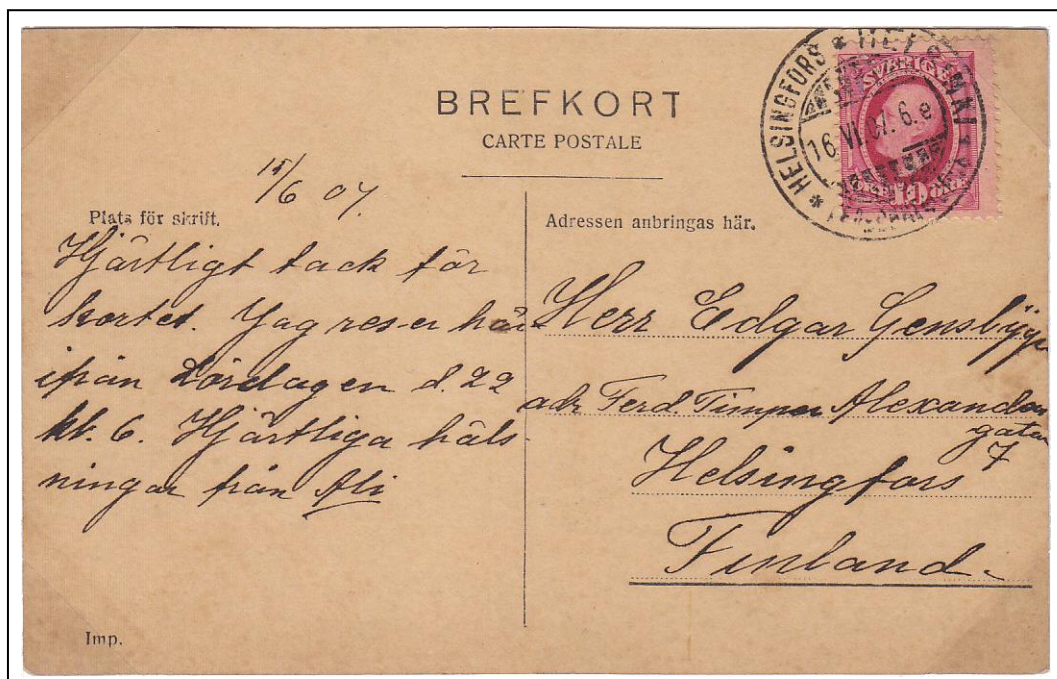
Brevkort till Belgien, postat på båten som gick från Malmö till Köpenhamn. Frimärket makulerat med dansk stämpel "Fra Sverige M" (M för Malmö). Övriga stämplor: Paquebot, Kjøbenhavn 10/11 1900 och Anvers 11/11 1900.

3.11 Poststämplor • Utländska stämplor

Sjöpost till Finland med frimärken som inte makulerats av den svenska posten stämplades vid ankomst till Finland. Ofta användes stämplor med texten FRÅN UTLANDET, men även makulering med finska datumstämplor förekommer.

Brevkort till Finland, daterat Stockholm 22/10 1904, nedlagt i brevlåda på postförande båt. Frimärkena stämplade FRÅN UTLANDET vid ankomst till Hangö, dessutom datumstämplor Hangö 23/10 1904 (kl. 6) och Helsingfors 23/10 1904 (kl. 11 em) dit posten vidarebefordrades med tåg.

Brevkort till Finland, av allt att döma postat ombord på en båt som avgick från Stockholm lördagen den 15/6 1907. Kortet är stämplat vid ankomst Helsingfors 16/6 1907. Normalt gick posten från Stockholm till Hangö, stämplades där, och skickades sedan vidare med tåg. Men av Finska Ångfartygs-Aktiebolagets tidtabell för sommaren 1907 framgår att just lördagsturen från Stockholm inte angjorde Hangö utan gick direkt till Helsingfors.

3.11 Poststämplor • Utländska stämplor

Det fanns flera postvägar mellan Sverige och Norge. I vissa fall fanns överenskommelser om att tillåta båda ländernas frimärken på kort som postats i gränsområdena. Det förekom också att svensk inrikespost befordrades genom Norge och fick norska transitstämplor.

Brevkort stämplat på den norska post- och järnvägsstationen Præstebakke 4/12 1903 och sänt till Ellenö i Dalsland. Brev och kort till Sverige som postades på järnvägen (Sydbanen-Dalslandsbanan) mellan Fredrikshald och riksgränsen fick frankeras med svenska frimärken.

Inrikes brevkort från Fjällnäs 17/7 1902 till Stugsund med transitstämpel Røros 17/7 1902. Inrikes post från högfjällssanatoriet i Fjällnäs skickades via Norge och järnvägen Røros-Kristiania till Sverige. Denna postväg var vanlig fram till c:a 1920, då Härjedalen fick postförbindelser med svensk järnväg.

3.11 Poststämplor • Utländska stämplor

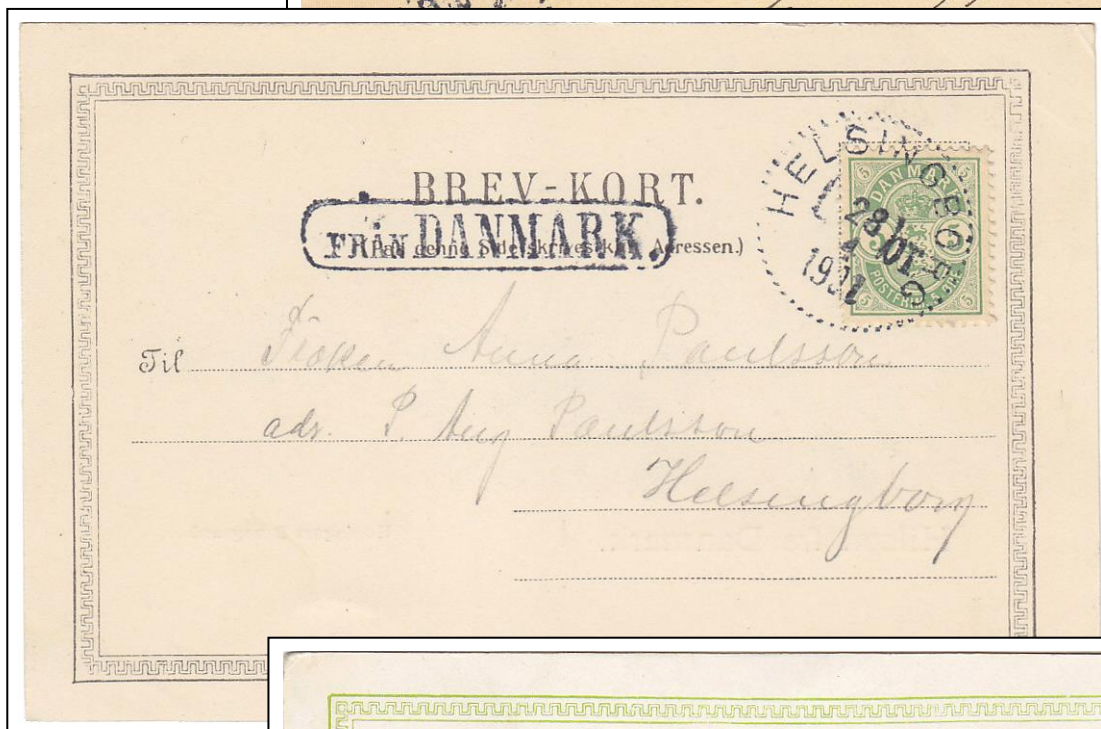
Även svenska posten använde särskilda stämplor för post som ankom med omakulerade frimärken från utlandet. De vanligaste var "FRÅN DANMARK" (detta blad) och "FRÅN FINLAND" (nästa blad). Dessa stämplor användes normalt som sidostämplor, medan frimärkena makulerades med datumstämpel.

Brevkort postat i brevlåda på båten från Köpenhamn till Malmö.

Malmö 14/4 1902

FRÅN DANMARK
(också slagen i Malmö)

Göteborg 15/4 1902

Brevkort postat i brevlåda på båten från Helsingör till Helsingborg.

Helsingborg
28/4 1901

FRÅN DANMARK
(också slagen i Helsingborg)

Brevkort, troligen postat i brevlåda på båten från Köpenhamn till Malmö.

PKXP No. 2
(Malmö-Nässjö)
12/11 1900

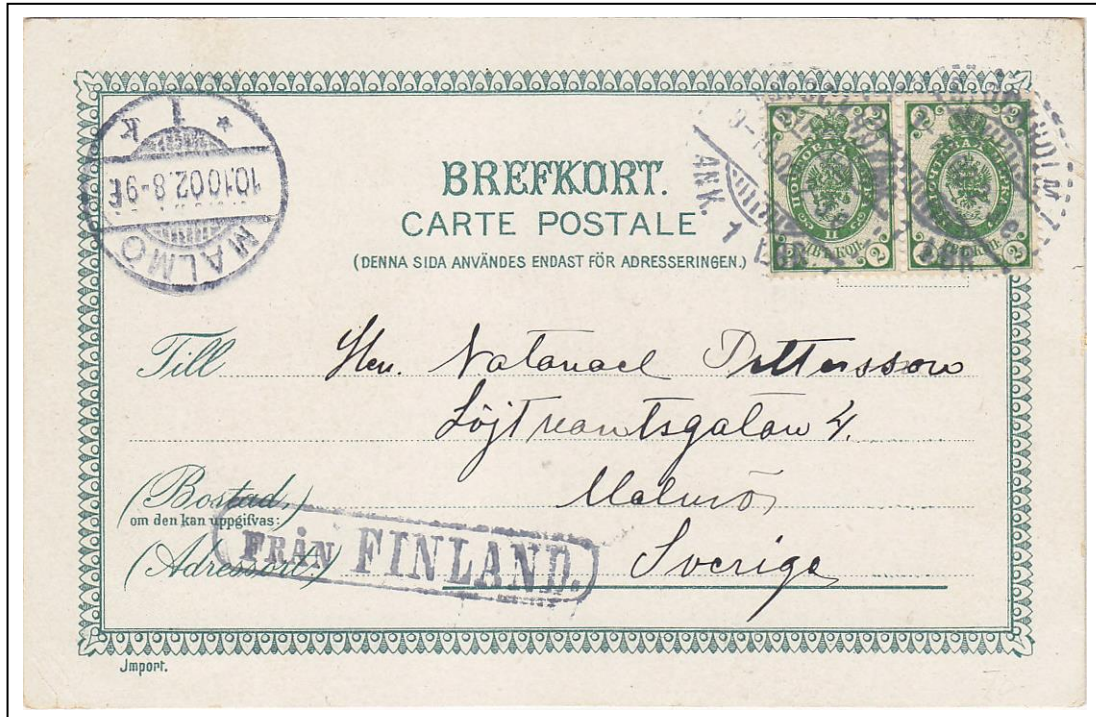
FRÅN DANMARK
(slagen på tåget)

Visby
14/11 1900

3.11 Poststämplor • Utländska stämplor

I Stockholm användes stämpeln Stockholm Ank. 1 Lbr tillsammans med FRÅN FINLAND för ankommande sjöpost, i regel från Åbo, Helsingfors eller Åland.

Brevkort från Finland, nedlagt i brevlåda på postförande båt. Frimärkena stämplade vid ankomst Stockholm 9/10 1902, sidostämpel FRÅN FINLAND (också slagen i Stockholm) och ankomststämpel Malmö 10/10 1902.

Brevkort till Finland (Åland), nedlagt i brevlåda på postförande båt. Frimärkena stämplade vid ankomst Degerby 14/7 1909. Eftersänt till Stockholm där kortet ankomststämplats 15/7 1909. Vid återkomsten till Sverige har kortet dessutom fått stämpeln FRÅN FINLAND – en stämpel som normalt användes på försändelser som postats i brevlåda på båt från Finland och där frimärkena inte makulerats med finsk stämpel.

3.12 Poststämplor • Pennmakuleringar

Normalt skulle frimärken stämplas med postanstaltens stämpel så att det gick att utläsa avsändningsort och datum. Ibland ser man emellertid kort där frimärkena är makulerade med bläck- eller anilinpenna. Sådana makuleringar är som regel gjorda av brevbärare.

Av allt att döma är kortet ovan skickat lokalt i Stockholm. Stämpeldelen till vänster på kortet kommer förmodligen från en maskinstämpel, men av misstag har den inte makulerat frimärket. Brevbäraren har upptäckt missen, och kryssat över frimärket innan han delade ut kortet.

Ett annat fall då frimärken blev makulerade med penna var när brevbärare tog emot post som skulle delas ut på samma brevbäringstur. Brevbärare hade normalt inte stämplor med sig, utan fick då kryssa över frimärket för hand. Det kan vara förklaringen till kortet ovan, skickat lokalt i Gnarp 16/2 1911.

4.1 Postbehandling • Eftersändning

Posten ska fram! Stämplor och anteckningar kan berätta om postens möda att dela ut vykortet, exempelvis om adressaten hade flyttat eller var på resande fot. Eftersändning inom samma portoområde (inrikes eller utrikes) var kostnadsfri.

Inrikes brevkort, Hammerdal 15/8 1904 – Stora Rör
Eftersänt Stora Rör 18/8 1904 – Borgholm

Man kunde antingen anmäla skriftligt till postanstalten att man ville ha sin post eftersänd till annan adress, eller be någon i sitt hushåll att eftersända posten. Vid denna tid användes ofta beteckningen "retur" även för eftersändning.

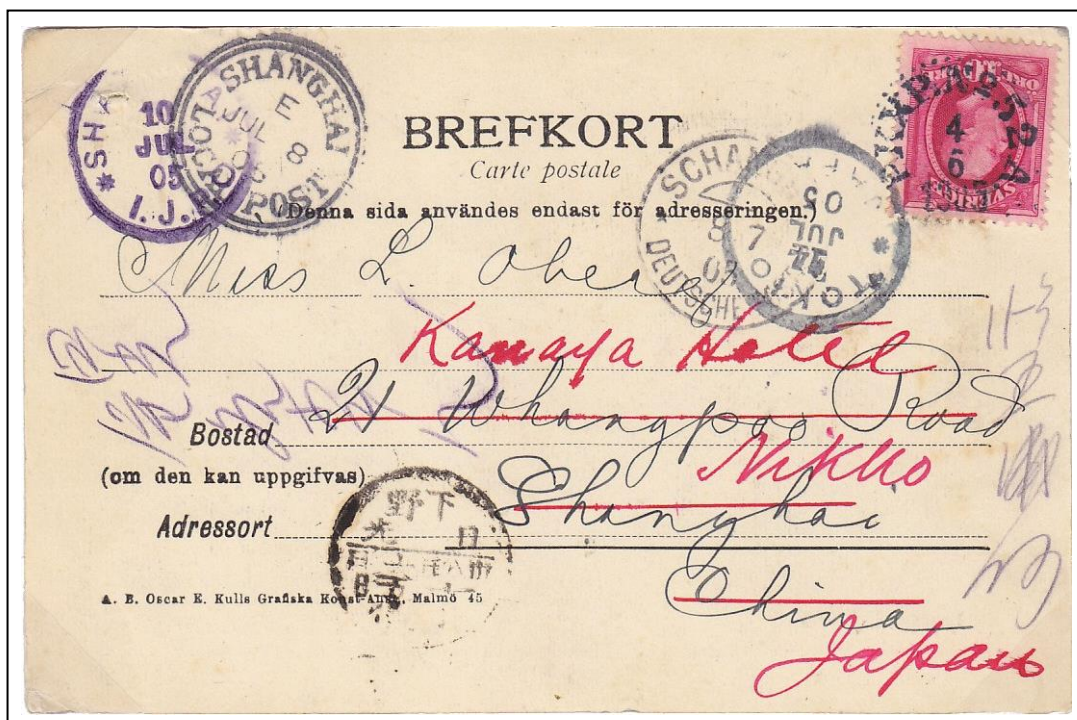
Inrikes brevkort, Stockholm 11/9 1902 – Katrineholm 12/9 1902
Eftersänt Katrineholm 12/9 1902 – Mellösa 12/9 1902
Eftersänt igen Mellösa – Nyköping 13/9 1902

4.1 Postbehandling • Eftersändning

Brevkort kunde eftersändas mellan olika länder utan att det krävdes något extra porto, förutsatt att de från början frankerats med 10 öres utrikesporto.

Brevkort till Mexiko, eftersänt till Chile: Strömsnäs Bruk 9/7 1903 –
– Helsingborg 9/7 1903 – New York X/X 1903 – Mazatlan (Mexiko) 2/8 1903 –
– Antofagasta Chile 15/9 1903 – Tocopilla Chile 19/9 1903

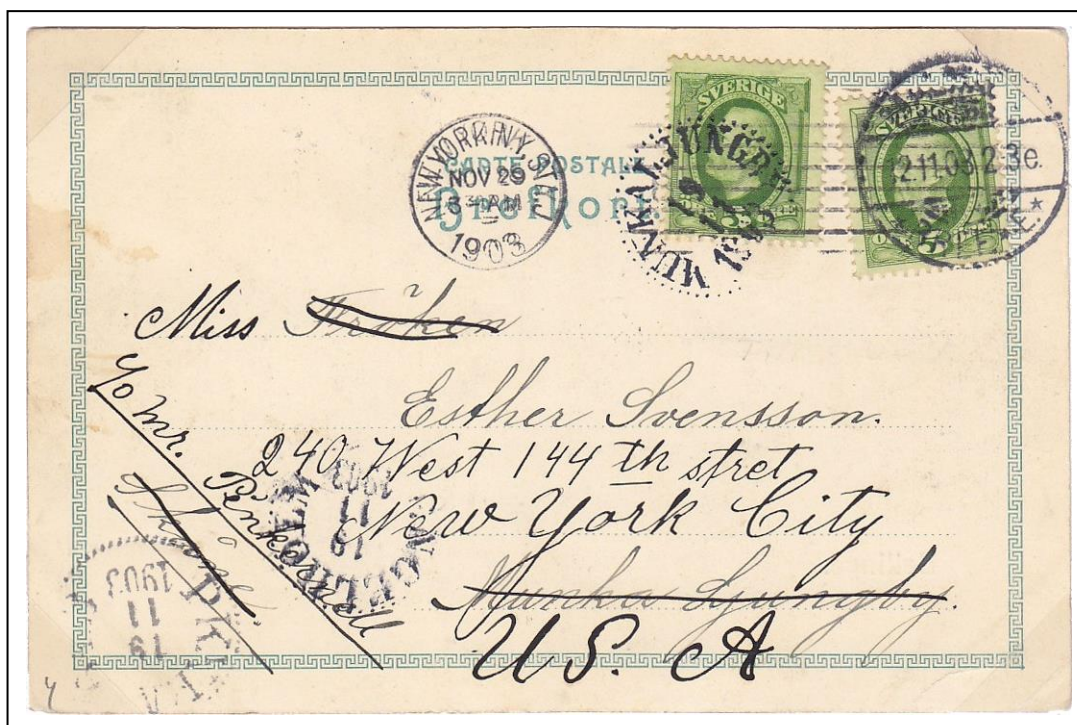

Brevkort till Kina, eftersänt till Japan: PKXP No 52A (Älmhult-Malmö) 4/6 1905 –
– Shanghai Deutsche Post 8/7 1905 – Shanghai Local Post 8/7 1905 –
– Shanghai I.J.P.O. 10/7 1905 – Tokio 14/7 1905 – Nikko

Flera främmande länder, bl.a. Tyskland och Japan, hade postkontor i Kina.
I.J.P.O. står för Imperial Japanese Post Office.

4.1 Postbehandling • Eftersändning

När brevkort eftersändes till ett område med högre porto krävdes uppfrankering. Det inträffade när inrikes kort eftersändes utrikes och när kort som först sänts till eller från Norge eller Danmark eftersändes utanför Skandinavien.

Inrikes brevkort eftersänt till USA:

Malmö 12/11 1903 – Munkaljungby 19/11 – Engelholm 19/11 1903 –
– PKXP No 64B (Göteborg-Helsingborg) 19/11 1903 – New York 20/11 1903

Observera att kortet fått ett extra 5-öresmärke påsatt när det eftersändes från Munkaljungby. Dessutom har ”Fröken” ändrats till ”Miss”!

Brevkort från Danmark till Sverige, eftersänt till Frankrike:

Holte 13/8 1911 – Stockholm 22/8 1911 – Paris 24/8 1911

Uppfrankering från 5 öres porto inom Skandinavien till 10 öres utrikesporto.

4.1 Postbehandling • Eftersändning

Om den person som eftersände ett kort skrev dit en egen hälsning på kortet räknades kortet som en ”ny” försändelse och då krävdes nytt porto. Det räknades också som en ny försändelse om kortet eftersändes till en ny adressat.

Inrikes brevkort

(porto 5 öre)

eftersänt till

Tyskland

(porto 10 öre)

Borgholm

30/6 1910

Linköping

4/7 1910

till Berlin

På bildsidan finns ett skrivet meddelande från den person som eftersände kortet, daterat den 4/7. Därför räknades det eftersända kortet som en ny försändelse. Då räckte det inte med att frankera upp kortet med 5 öre, utan det krävdes ett nytt utrikes brevkortporto.

Inrikes brevkort,
porto 5 öre

Limhamn

26/1 1903

Malmö

26/1 1903

Kalmar

27/1 1903

Eftersänt till

Göteborg med
nytt 5-öresporto

Kalmar

31/1 1903

Göteborg

1/2 1903

Kortet är adresserat till fröken Hulda Sjö Dahl i Kalmar och eftersänt till fru Hulda Dahlin i Göteborg. Om man letar i tidningar från tiden ser man att fröken Hulda från Kalmar hade gift sig med herr Dahlin och flyttat till Göteborg. Så uppstår den filosofiska frågan: Är kortet eftersänt till samma adressat (vilket man kunde göra utan att betala extra porto) eller till en annan adressat än den ursprungliga (vilket krävde nytt porto)? Den som eftersände kortet tog inga risker utan frankerade med ett nytt femöresmärke!

4.2 Postbehandling • Obeställbara kort

Kort som posten inte kunde dela ut beskrivs i postreglerna som ”obeställbara”. Om anledningen var att adressen var felaktig eller otydlig skulle kortet, så snart man konstaterat att det var obeställbart, antingen gå i retur till avsändaren eller sändas till Generalpoststyrelsens reklamlationskontor. Ibland noterades för hand att kortet skulle gå i retur, ibland användes stämplat.

Inrikes brevkort, Ufvered 17/3 1902 – Göteborg 17/3 1902
 Retur: Göteborg 17/3 1902 – Hjerpås 18/3 1902 – Ufvered 19/3 1902
 Noteringar: *Ej Gbg 5* (svart bläck), *Ej känd* och *Retur* (rött bläck)

Inrikes brevkort, Norrhult 10/12 1905 – Linköping
 Retur: Linköping 24/1 1906 – Norrhult
 Stämpel RETUR och en delvis raderad blyertsanteckning som anger att adressaten inte fanns på den angivna adressen.

4.2 Postbehandling • Obeställbara kort

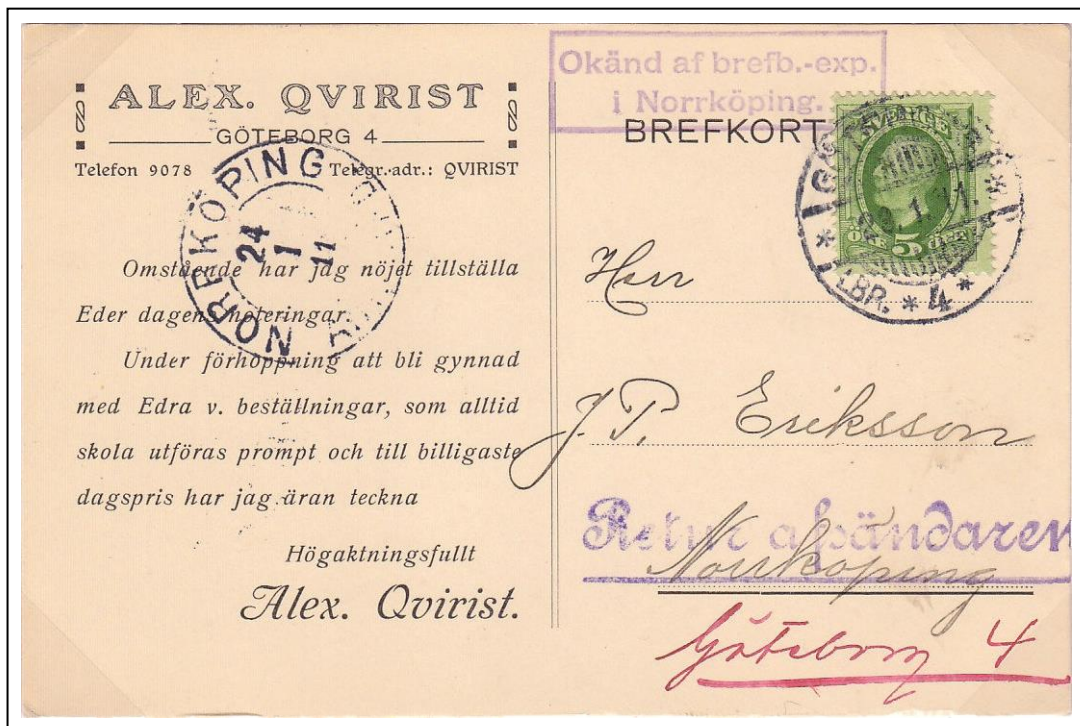
Ibland kompletterades en returstämpel med en stämpel som angav att försändelsen var obeställbar eller att adressaten var okänd.

Inrikes brevkort, Malmö 13/3 1902 Stockholm – 14/3 1902

Retur: Stockholm 18/3 1902 – Malmö 19/3 1902

Notering: *Fins ej i 77 Linnég.* och brevbärarsignatur
Stämplor: OBESTÄLLBART. och RETUR som döljer adressorten
Dessa två stämplor förekommer också var för sig.

Inrikes brevkort, Göteborg 23/1 1911 – Norrköping 24/1 1911

Stämplor *Retur afsändaren* och *Okänd af brefb.-exp. i Norrköping.*
Returadress Göteborg 4 har skrivits till i rött bläck.